

má hlavní podmínku zajímavosti, totiž měnivý terén s různými sklony, lesní cesty i volné pláně. Má bohatství dobrého sněhu pro svou značnou výšku a pozdě na jaře, kdy už dávno údolí jsou zelená, dostanete se podle lesa, kde závěje nahromadily dostatek sněhu až ke Strážníku, odkud dorazíte na nádraží za půl hodiny. Rokytnicí musili byste nésti lyže déle než hodinu! Kdo se nesčíslněkrátě brodil sněhem od bláta černým po špinavých silnicích ať Rokytnicí, či Maršovem, Janskými Lázněmi, Vrchlabím nebo Harachovem k nádraží, lyže, s nichž crčely praménky vody, na ramenou, pochopí, co to je, když je možno jet na lyžích do poslední minuty. A ještě takřka před samým nádražím, po prudkém sjezdu, můžete zakončit poslední kristiánkou nebo telemarkem podle toho, nač máte větší chuť a co se toho dne lépe dělá.

Generál Dr. J. Pečírka:

Alpismus a alpista.

V úctě a pokoře před majestátem krásy toho světa, o kterém mám dnes psáti, ve vzpomínce na gigantické tvary všech velikánů, kteří kdysi ve strnulé, až děsivé kráse kolem mne stávali, kteří však se pak stali mými přáteli, nemajícími přede mnou žádného tajemství, — ujímám se slova, abych vyjádřil a srovnal dojmy, jež na člověka působí dlouhý styk s horami, abych se pokusil o literární syntesu, esthetiku a psychologii toho, co se nazývá alpismus, to jest vliv velehor na duši lidskou, — nebo jinak řečeno, abych upomenul těm, kteří již zakusili, nebo odhalil těm, kteří neznají, radosti, nadšení a zároveň poučení, jež nám dávají výšiny hor.

Byl jsem v pralesích brasílských, viděl jsem trópy indické, poznal jsem exotiku všech pěti dílů světa, ale když jsme pod cípem Jižní Ameriky projížděli úžinou Magellanovou a kotvili v tamních fjordech, kde věčné ledovce Cordiller přímo ústí a se ulamují do moře, tu zdálo se nám v těchto pustých horách a pralesích, že je to ten nejkrásnější kraj, který jsme na plavbě kolem světa viděli a myšlenka, že by se naše loď někde na skrytém úskalí mohla ztroskotati, nebyla děsivá; v těchto krásných krajích nebylo by nám zle bývalo.

Není třeba choditi ku protinožcům pro dojmy vzácné a velkolepé, jsou také blízko nás; velehory mají v sobě též krajiny podivné a uchvacují snad ještě více než kraje exotické; jsou to obrazy prudkých kontrastů a zvláštního světla, kde nesmírné obzory se rozepínají vedle úzkosti propastí, kde život bujný náhle činí místo pustotě, jakou si snad představujeme jen na vyhaslých tělesech nebeských.

* * *

První lidé byli ještě svědky převratů, které modelovaly tvář naší země; oni viděli rozněcovat se a uhasínat řady sopek, oni viděli vyvstávati z půdy zemní a skalní obry, jako uděšení a bezmocní diváci byli přítomni poslednímu zázračnému dramatu přírody, které si jako na oltář smíření vyžádalo nesčetné oběti mezi nimi. a jehož upomínka během mnohých tisíciletí oslabená a obrazotvorností znetvořená se dodnes uchovala. Ty strašné, neznámé síly si první lidé ztělesnili božstvím a klaněli se mu, aby hněv jeho usmířili. Zkazky o potopě světa ve všech téměř náboženstvích starých národů, o dracích a netvorech v bájesloví jejich, mythy o gigantu Eukeladovi, jenž se zmítá v Etně, o Vulkanovi, jehož kovárnu pro Olympské bohy Římané uložili pod liparský ostrov, ještě dnes dýmající, o Titanech, kteří nahrnuli hory na hory, aby dostoupili nebe, — to jsou zbytky života lidí před tisíci lety, našich předků předhistorických, ba možno říci geologických, jež se přes nesmírné a nezměrné doby času přenesly až na nás. —

To co bylo našim předkům děsem, dnes nás vábí. Nic nevábí člověka, již od dětství, jako doby vzdálené a dávné, a věda se snaží zbytky dob těch zachytiti a znova je zrekonstruovati. Přišli geografové a geologové, pokusili

Noste zjevně odznak Svazu lyžařů RČS.

se o souhru záhady hor a krok za krokem ji počínali luštiti. Zeptali se údolí, která se zase pokryla hávem rostlinným, dali promluvit zvrstveným útvarům, které kdysi uložilo moře na svém dnu, aby později jako skroucené, rozlámané a přeházené hory se zvedly do nesmírné výše. Po nich přišli malíři, básníci, kteří v těchto divných krajích hledali nové motivy, pak ti druzí, kteří přírodu milují, těch bylo a jest již do tisíců a dnes velehory evropské i ve všech svých záhybech, hřebenech a vrcholích mají tolik znalců a přátel, že to, ku příkladu, naše Šumava se svými skrytými kouty nemá.

Čím to je?

„Dejte mi děcko, které vyrostlo, zachycujíc se jako břečťan stále šatu matčina, bez individuality a bez iniciativy, dejte mi to děcko a povedu je po Alpách, aby se naučilo přemáhati překážky, jež mu příroda staví v cestu, — symbol příštích obtíží života, — aby se naučilo radovati se ze slunce, vycházejícího nad hřebenem hory, ze slunce zapadajícího, rozněcujícího růměncem nezměrné ledovce, ze hravého svitu luny v tichém údolí. Nechť si utrhne kvítek, který pronikl a vznesl se okrajem sněhů věčných, nechť se rozjásá při pohledu na oblohu nad propastmi hor! To děcko se vrátí jako muž a nikdy více nezapomene svědomí morálky.“

Tak volá Contardo Ferrini, profesor university v Pavii a jemu odpovídá alpista:

„Jděte tam, mladí lidé, vyzkoušejte tam sílu svého ducha a svého těla, jděte tam, vy srdce, jež shroutily rány osudu, vy duše, chvatem měst uštvané, jděte tam, kteří jste zapadli v plochosti a jednotvárnosti života, — s těch výšin uvidíte, jak život dole je malicherný, tam zapomenete na to, co doma duši vaši sklíčilo, a tam se usmějete nad tím, co týralo vás v bezesných nocích.“

* * *

Je tomu téměř čtyřicet let, co jsem šel po prvé do hor, abych vystoupil na Triglav. Šli jsme Kotdolem za oblačného letního dne, k polednímu mlha zhoustla v horský, trvalý děšť a musili jsme se v Kotdolu uchýliti do opuštěného loveckého srubu, kde jsme již zůstali na noc. Ráno, ještě za tmy, jsme odešli a když jsme vyšli z lesa do závěru dolu, stála před námi stěna a nad ní v šerém zásvitu jitra Triglav. Jakési vzrušení, touha vzhůru a viděti horu z blízka, vystoupiti na ni, nás rychle vyvedlo stěnou a když jsme se octli nahoře na okraji pekelské doliny, stanuli jsme před velkolepým obrazem. Ejrovina, Cmir, Kredarica, Urbanova špica a nade vším mohutný Triglav, kterým dal nový sníh bělounkou řízu, stály docela blízko kolem nás jako obrovité fantomy, ale ne děsivé, nýbrž krásné, s růměncem jasného, mrazivého horského jitra pod modrou oblohou. Náhlý ten zjev se mi tak hluboko vtiskl do mysli, že jej ještě dnes jasně vidím.

Nevěděl jsem tehda, proč mne ten obraz tak uchvacuje, byl to u mně první vzlet ku věčným krásám hor. Stál jsem před záhadou a teprve později, když jsem se zase a zase vracel do krajů věčného ledu, abych tam ne dny, nýbrž i celé týdny žil skromným, prostým životem alpisty, jsem zjevu tomu porozuměl.

Nesmírné bílé plochy kolem nás, které se zdají bez citu a mrtvé, mají účast na životě staletí a pozorné oko vidí, jak se oživují, zabarvují a v teplých paprscích slunce zachvívají, jako bytost živá. Mění se každou chvíli, hra stínů a světla je přeletuje, jako myšlenky a city tvář lidskou. Ráno vdechují den a večer, když v údolí jest již temno, dlouho se snaží zadržeti slunce. Ticho jest jejich řečí, ticho výraznější než všechna slova, ticho, které jest hovorem hor ve míru věčném.

* * *

Když stoupáte do hor, projdete nejprve pásmem lesním; nad lesy jsou bujné pažity, plné sytě zbarvených květů, pak se trhají ve větší a menší trsy, až zbudou jen v trhlinách jednotlivé chomáčky drobných kvítků a nad

tím holá skála, ponurá, neúprosná se vám staví v cestu. Pohled dolů je jako hezká písnička. Vidíte tam drobolinké domky, rozložené v luční zeleni jakoby hravou, dětskou ručkou, skupiny domků a vesniček pojí bílé proužky cest, úzké jako pásky panenky, na jasně zelených pastvinách se pomalu přemísťují bělavé a strakaté skvrnky, s neviditelnými zvonky, jichž jasný zvuk se odráží a stoupá jako vzdálená hudba skřítků. A vše má barvy a odstíny tak svěží, jakoby malíř nanesl na obraz poslední tahy štětce.

Jdete dále, skálu obejdete nebo na ni vystoupíte, a stanete v úžasu. Jako podivný netvor zahybá se, otáčí a sklání do údolí ohromný pás bílého ledovce protkaného v přelomech a puklinách zelenavými a modravými průzračnými odstíny. Nahoře se rozšiřuje v okruh, stoupá po úbočí velikánů jej střežících až ku jich temenům a jen tu a tam ční z něho černý ostroh nebo hrot hory. Zapomněli jste na smavé barvitě údolí, oko vaše se nemůže nasytití velikým dojmem.

Byl-li pohled na údolí lyrickou písní dne, zříté zde epos, drama nesmírných věků.

A přece je ten obraz tak pustý. Paleta velehor je chudičká. Sníh a led a zase sníh, bílý, tichý, černá skála a modro oblohy, — v těch třech barvách, ovšem v rozměrech nesmírných, vytvořili gigantské síly přírody obraz úchvatný, ve kterém jest volnost, soulad a harmonická krása. Je to právě ta krása nejprostší, krása věrná a nepomíjející, jakou dovede vytvořiti jen příroda a která tak hluboko proniká do ducha lidského a jej tak mocně uchvacuje.

V tom tedy spočívá krása velehor, že ji vytvořily titanské síly, hmotou ohromnou, v té formě nejprostší, ku harmonii věčné.

* * *

Je tomu pomalu 200 let, co hory pokynuly lidstvu gestem vábivým. Celkem neznámý Angličan William Windtram, 23 roků stár, prodléval r. 1741 v Ženevě a sveden třpytem ledovců montblancských, jež vídal ze břehu jezera na azuru oblohy, chtěl to zřítí z blízka a vydal se, vzdor výstrahám opatrných Ženevčanů, do Chamonix. Lovci a krystalláři, zvláštní horalé kteří dodnes pátrají v puklinách skal po topasech a amethystech, dovedli ho po něčem, co se tratilo ve skále a kamenech jako stezka, na to místo, kde stojí dnes hotel Montanvert, ku ledovci takulskému, na němž ztrávil půl hodiny a vrátil se do Ženevy plně uspokojen.

Ukojiv svou zvědavost, probudil ji u svých současníků. Zpráva jeho měla silnou ozvěnu,

Přicházeli, nejprve po jednom, ale když 8. srpna 1786, chamonský lékař Dr. Paccard s lovcem Balmatem v 6 hod. 23 minut večer byli spatřeni dolekohledem ze Chamonix na vrcholi Mont Blancu a rok po nich dostoupil tam Horac Benedikt de Saussure s celou výpravou, stalo se Chamonix a jeho ledové pohoří světoznámým a dnes, za poněkud příznivějších poměrů, projde údolím na 200.000 zvědavců ročně.

To však nejsou samí alpisté, těch je mezi nimi jen nepatrný zlomek procenta. Největší část jich přišla se podívatí na to, co viděli doma na obrázcích, jak to vypadá ve skutečnosti; lanovkami, zubatkami dají se vyvésti na místo, které má v Baedekru dvě hvězdičky, nebo jednořádkovou chválu v textu, zapisují si jména proslavených horských vůdců, jež viděli nebo s nimi promluvili, odvážnější si najmou vůdce a skutečně jdou nahoru, ale jen aby dole, zejména však doma, mohli se chlubití jmény vrcholů, kde byli, — to jsou ti Daudetovi Tartarinové, figurky směšné a pošetilé. To nejsou alpisté, ti hory nemilují, oni tam šli jen k vůli sobě, aby se mohli honositi před těmi, kteří neznají; ti kráse hor neporozumí, protože se věnují jen sobě, své ješitnosti a těm malichernostem života, které ze zdola donesli až tam, kde život přestává.

Alpista je jiný, Když ještě doma skládá do tlumoku druhou vlněnou košili, dva šátky, nějaké ponožky a stáčí do něho lano, ví, že přetrhává tisíce nitky, které ho váží ku dennímu životu, ví, že tam, kam jde, čeká na něho námaha, strádání, ba možná i utrpení. Tisíc, dva tisíce metrů musí vystoupiti, když opustí poslední stanici dráhy nebo poštovního vozu, aby znaven prvním dnem lehl na tvrdé lůžko na pryčně, také ve vlhkých, deštěm zmáčených šatech, jež na něm teprve uschnou, až zítra vyjde. A když ráno vyšel do ledu a skal, když opět, uzřel ten majestátní obraz, který mu celý čas tanul doma na mysli, tu jest to pocit úcty až ostýchavé na prahu grandiósního chrámu přírody. Tento cit pronikne mžikem duší alpisty a tento cit jest základem celé ethiky alpismu, který nabádá ku výkonům nejtěžším a který uchvacuje tak, že přehlíží i nebezpečí. Jest to jakési opojné vzrušení, které nás nutí, do té velkolepé krásy vniknouti, otevřená duše a srdce chce si to nesmazatelně vštípati a nutí alpistu dále a výše do té nádhery, až tam, kde nemožno dále, odkud je viděti nejvíce, na vrcholy hor. V tomto nezměrném obrazu, který vytvořil azur oblohy, bělost sněhu a černá skála se duše lidská rozplyne a sním se spojí, protože příliš mocné dojmy ji proniknou a potlačí vše, co zde jest nemístné,

A ještě jedna ethická složka provází alpistu. On nejde do hor, aby pouze zakusil dráždivost obtížných a nebezpečných cest, aby pak doma v kruhu svých známých tím zářil, nýbrž, aby v těch vážných chvílkách, kdy, jak jsem řekl již jinde, zachvěl se před pootevřenou branou, před tím zábleskem, do nichž kdo vstoupí, nikdy se nevrátí, — aby v těch vážných chvílích poznal mohutné tóny, kterými vládne divoká příroda hor, a které kážou i tomu nejvyššímu a nejsmělejšímu pokoru a skromnost. V takových chvílích, praví Dr. Lammer, poznáváme, že život náš, který jiní lidé shledávají za samozřejmý, lhostejně se odvinující pochod, — jest skutečným majetkem, který nám darovala matka, který jest darem božím a kteréž vědomí, kterýžto cit i v podvědomí se ozývá jako jasný, veselý, základní tón radosti ze života.

* * *

Pravil jsem dříve, že duše alpisty se rozplyne a spojí s velkolepostí velebné krásy hor. Asi tak jako se rozplývá náš obraz v mihotavé hladině vodní. Ale jako to mihotání vody, tak i úchvatnost hor nás přenáší na jiný břeh.

Je totiž málokterá duše lidská tak do svého nitra zakotvena, aby se jí nedotklo to, co vedle ní se do výše vypíná, nebo do hlubiny propadá. Svět hor jest pak daleko bohatší a rozmanitější, než náš všední život; každý, kdo do něho vstoupí, nalezne v něm něco nového a netušeného, a každý tuší aspoň, že gigantské síly stvořily tuto nezměrnou krásu. Tyto nesmírné útvary, které se nám staly symbolem věčnosti a nezměnitelnosti, nechávají drobný svět, v němž žijeme, hluboko pod sebou. Ale jako malý stromek, jen když má trochu slunce, mezi lesními velikány se vytahuje a tlačí vzhůru, jako jej ti omšení druhové zvedají, tak i příroda Titanů nás zvedá k sobě o k sobě povznáší. Vše, co tam nahoru přinášíme, ať je to radost nebo zármutek, stává se v prostých složkách velebnosti přírody jasnější, nesmírný klid horského světa vše rovná, a měřítko věčnosti, které se tam na veškeré naše myšlení a cítění klade, odloučí skořápku omylu a podává nám jádro i té radosti i toho zármutku, čisté a věčné.

Harmonie hor jest hlubokým, šumným tónem varhan, na kterém teprve spočine a kterým jest nesen, jako děcko v náruči matky, hlas lidské duše. Ale musíme odložití všechno sobectví, když jdeme nahoru, nesmíme tam nahore hledati sebe, musíme tam otevřítí své srdce, aby jas ušlechtilé krásy nás pronikl a život náš osvítil.

A když někde vysoko nad ledem, na ozářené skále, uvidíte drobolinký trs, na kterém se v poledním slunci rozvilo několik růžových kalíšků květných a když vaše první myšlenka je: ubohá kytičko, co jsi zde v tom str-

nulém světě asi zkusila, abys mohla vykvést, — nebo když se nad sněhem zatřepetá ve světle slunce zabloudilý motýlek a usedne na váš prohřátý rukáv a vy jej pozdravíte: ty tvore světla a tepla, co tu chceš, tu jest jen hrob života, — to jest mentalita alpisty, že radost nad útlým kvítkem a barvitým motýlkem ihned sleduje pocit vážnosti, opuštění a ticha, kteréž jako dominantní tóny zde ovládají a pronikají mysl lidskou.

* * *

Ale cesta do těchto krajů, kde slyšeti jen ševel větrů a vlastní kročeje, jest dlouhá a nesnadná, vede školou obtíží a školou charakteru. Již ten prvý krok jest nesnadný, musíme zkoušeti, zdali stupeň skály není vratký, zdali pod sněhem není skryta tmavá puklina v ledu, která, co pohltí, více nevrátí. Nejen svaly těla našeho musí býti pružné a šlachy pevné, zde každý krok musí provázeti obezřetnost mysle, na závratném ostrohu každý krok musí býti uvážen a na srázném ledu každý stupínek vybojován. Bystrý pohled, rychlý úsudek ihned provést, to jsou podmínky, bez nichž nemožno dále. Jen houževnatá vytrvalost dovede překonati překážky, jež nám ten nejprimitivnější život velké přírody staví v cestu. Jest to jednou ze životních vlastností alpisty, že rozumem překonává to, co nesmírné, hrubé síly změtly, že naučí se rozeznávat mezi nimi jejich slabiny, které jako v závětrí lítého orkánu dovedou dále, až se octneme nad nimi. Celé hodiny tělo i mysl alpisty musí tak pracovati, ruka, co třímá tesák a v ledu vroubí stupně, nesmí umdlíti; někdy se musí skroučiti do trhliny v kolmé stěně, někdy se dlaně rozedrou na ostrém hrotu skály, — ta malá utrpení přejdou v zápalu odvážných útoků, a již když sestupuje, alpista je zapomíná.

Každý krok je důležitý, každý pohyb těla má své důsledky. Nejste sami, před vámi jde váš vůdce, jindy zase za vámi váš přítel navázán lanem, které vás pojí a kterým jste svázali svůj osud. A při každém kroku, při každém hnutí máte zodpovědnost také za toho druhého. Celé dny jste tak živi, dny těžké námahy, odříkání a strádání. Tam na horách poznáte přítele, nejen jeho fysickou zdatnost, nýbrž i jeho morálku. V zápasu se živly, v tomto návratu ku životu primitivnímu, kde drsný kámen se stane vaším bratrem, nikdo nedovede se okázati jinak, než jakým jest; jak povaha útočná, tak klidná a moudrá se odhalí ihned, odvaha a bázlivost, vytrvalost a ochablost hory velmi brzo okáží, tam nahoře všechny naše chyby vystoupí na povrch a v řídkém vzduchu výšin se čte duší, jakoby byl člověk průhledným. Tím to je, že hory zkoumají a měří charakter, tím to je, že přátelství, uzavřená v horách, v této pospolitosti námahy a nebezpečí jsou nejpevnější, protože se zakládají na dokonalém poznání duše druhá našeho.

Jest to velmi těžké, vybrati si do hor druhá. Nejen krok a síla, ale i mysl a charakter musí býti shodny a i když nejsou, musí se uvést do souladu tak pevného, jako dva stroje, jež musí stejně běžet. Proto má alpista spíše sklon ku samotářství. Ne však, že by snad nebyl družným. Všechny alpisty pojí úcta a láska ke světům, jež jiným jsou nepřístupny pro věčný led a děsivou horu. A ještě jedno je pojí — je to vzájemná úcta; když se dva setkají na ledové pláni, ve srážech hor, vlídně se pozdraví a na vrcholech každý ví o druhém, jaké obtíže, jaká nebezpečí přestál, jakou odvahu a vytrvalost musel míti. Ale zase se rozejdou, každý svou cestou, každý svým krokem.

* * *

Není pro mladíka, jenž má býti mužem, v době jeho oddechu, žádné ušlechtlejší školy pro tělo i ducha, jako svět hor, žádného mnohostranějšího a výchovnějšího zaměstnání, než alpismus. Tam zpevní vůle, tam se naučí odvaze i vytrvalosti, ale také i klidu a rozvaze. To jsou vlastnosti, které má míti, kdo jde do veřejného života, vlastnosti, ze kterých se rodí povahy příkladné a vůdčí — a ty bych přál každému mladíku národa našeho.